

чітко вираженою індивідуальністю. Усвідомлення цих концептуальних відмінностей на рівні основних заінтересованих суспільних груп в аграрному політичному процесі дозволить перетворити політику допомоги в політику програмування, тобто піднести цю проблему на значно вищій щабель суспільного консенсусу та організаційного забезпечення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Саблук П.Т., Малік М.Й., Валентинов В.Л. Формування міжгалузевих відносин: проблеми теорії та методології. – К.: ІАЕ, 2002. – 294 с.
2. Валентинов В.Л. Регулювання міжгалузевих відносин в системі аграрної політики. – ІАЕ, 2003. – 332 с. Економіка АПК, 2005, № 1.
3. Валентинов В.Л. Концептуальні аспекти програмування міжгалузевих відносин. – К.: ІАЕ, 2003. – 332 с. Економіка АПК, 2005, № 1.

УДК 338.439.5:635.112 (477.73)

ФОРМУВАННЯ РИНКУ СИРОВИНИ В ЦУКРОБУРЯКОВОМУ ПІДКОМПЛЕКСІ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

А.М.Ужва, аспірант

Миколаївський державний аграрний університет

У статті розглянуто тенденції формування ринку сировини в цукробуряковому підкомплексі Миколаївської області. Проаналізовано рівень виробництва і споживання цукру і цукрових буряків протягом 2000–2004 років. Зроблено висновки про шляхи подальшого функціонування ринку цукросировини в Миколаївській області.

В статье рассматриваются тенденции формирования рынка сырья в свеклосахарном подкомплексе Николаевской области. Проанализирован уровень производства и потребления сахара и сахарной свеклы на протяжении 2000–2004 годов. Сделаны выводы о путях дальнейшего функционирования рынка сахарного сырья в Николаевской области.

Постановка проблеми. Бурякоцукрове виробництво є однією з провідних галузей України, рівень розвитку якої значною мірою визначає стан економіки аграрно-продовольчого комплексу та фор-

мування ринку цукросировини і цукру.

Цукор належить до важливих продуктів харчування жителів області, що зумовлюється його високою калорійністю, споживною цінністю та особливими смаковими якостями. Сировиною для виробництва цукру є цукрові буряки.

Цукрові буряки — високоінтенсивна культура, вирощування якої сприяє підвищенню продуктивності орних земель, разом з тим, вона має важливе соціальне значення для сільськогосподарських виробників, забезпечуючи одержання високих доходів. Їх біологічні сорти в коренеплодах містять 20% сахарози, що забезпечує при якісній промисловій переробці одержання з тонни сировини від 130 до 160 кг білого цукру, а також близько 850 кг жому, який використовується для годівлі тварин [2].

Функціонування цукробурякового підкомплексу Миколаївської області здійснюється через сукупність економічних відносин між виробниками і споживачами продукції з приводу купівлі-продажу продукції цукробурякового виробництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Формування і функціонування ринку сільськогосподарської продукції знаходять своє відображення в наукових працях вчених-аграрників: Саблука П.Т., Валінкевича Н.В., Зайця О.С., Імаса Є.В., Фурса А.В. та інших дослідників. Разом з тим, питання формування ринку цукросировини Миколаївської області в умовах ринкової системи господарювання залишаються недостатньо вивченими та розробленими.

Цілі статті. Вивчити тенденції формування ринку сировини цукробурякового підкомплексу Миколаївської області.

Результати дослідження. Регіональний ринок цукросировини представлений сукупністю обмінних операцій між виробниками і споживачами продукції. Споживачами виступають цукрові заводи, що використовують цукрові буряки у виробничому процесі як сировину для подальшої переробки, виробниками — сільськогосподарські підприємства всіх форм власності, а також селянські (фермерські) господарства. Кон'юнктура ринку цукросировини безпосередньо залежить від пропозиції цукрових буряків та попиту на них і цукор [3]. Пропозиція ринку цукрових буряків визнача-

ється вітчизняними виробниками. Починаючи з 2001 року обсяги виробництва цукрових буряків в регіоні збільшилися (табл.1).

Таблиця 1

Динаміка виробництва цукросировини і цукру в Миколаївській області

Показники	2000 р.	2001 р.	2002 р.	2003 р.	2004 р.	2004р. у % до 2000р.
Площа, тис. га.	12,2	17,5	13,4	15,8	9,8	80,33
Урожайність, ц /га	106,8	149	150,7	159,8	240	224,72
Виробництво цукрових буряків, тис. тонн	130,4	261,2	201,9	252,4	234,3	179,68
Вироблено цукру-піску з буряків, тис. тонн	113,6	212,7	200,4	224,6	167,1	147,1
Цукристість буряків при прийманні, %	13,91	15,17	13,99	15,75	14,7	105,68
Споживання цукру на душу населення за рік, кг	37,6	38,4	36,4	38,4	37,7	101,06

Наведена інформація свідчить, що за останні п'ять років виробництво цукрових буряків збільшилось на 79,68%. Проте, площа, з якої фактично зібрано урожай цукрових буряків, зменшилась на 19,67%. Це пояснюється тим, що в умовах кризи виробники перейшли на вирощування більш вигідних сільськогосподарських культур. Внаслідок правильного застосування технологічної дисципліни та висіву якісного насіння, урожайність цукрових буряків зросла в два рази. Виробники цукросировини застосовують інтенсивний спосіб збільшення виробництва цукрового буряку. Виробництво цукру за аналізований період зросло на 60,9%, тому попит на цукросировину також збільшився.

Попит на цукор формується за рахунок внутрішнього попиту, який протягом 2000-2004 років зріс, що пояснюється збільшенням споживання цукру на душу населення на 1,06%.

В останні роки цінова ситуація на регіональному ринку цукру характеризується поступовим підвищенням цін реалізації як цукрових буряків, так і цукру, однак темпи росту цін на цукор випереджають темпи росту цін на цукрові буряки, а зниження закупівельних цін на цукросировину може стати причиною підви-

шення збитковості господарств, як це вже сталося в 2002 році.

За аналізований період спостерігається зменшення частки реалізації цукрових буряків переробними підприємствами, а саме з 94,5% в 2000 році до 68,7% у 2004 році, натомість, зростає питома вага реалізації цукрових буряків за іншими каналами реалізації, оскільки прогнозуються значно вищі ціни.

Негативним чинником маркетингової діяльності підприємств цукробурякового підкомплексу є необхідність реалізації цукру одразу після закінчення виробничого сезону у період найвищої його пропозиції. За таких умов ціни зменшуються і не покривають витрат виробництва, тобто товаровиробники не мають змоги скористатися сприятливою ціновою кон'юктурою ринку, що характеризується сезонністю [1].

Підприємства цукробурякового підкомплексу у процесі збутової діяльності практично не використовують елементи ринкової інфраструктури, що є також негативним явищем в умовах формування та функціонування ринку сировини.

Висновки. В Миколаївській області потрібно створити такий ринок цукросировини, який буде повністю забезпечувати цукровими буряками переробні підприємства з одночасним запобіганням утворенню великих його залишків. Цукробурякове виробництво має сконцентруватись в районах з найсприятливішими умовами при скороченні виробництва у тих зонах, де воно неефективне. Поставлені завдання слід вирішувати шляхом захисту виробників від конкуренції ззовні за рахунок підвищення цін і регулювання обсягів виробництва, встановленням відповідної квоти на цукор і цукрові буряки.

Отже, регульований ринок цукру повинен передбачити створення таких умов, за яких вирощування цукрових буряків і виробництво цукру буде вигідним.

ЛІТЕРАТУРА

1. В.Г. Савицька. Соціально-економічна суть та умови формування ринку сільськогосподарської продукції в Україні // Економіка АПК. – 2001. – №1. – С.80-82.
2. В.І. Захарченко. Ринкові перетворення у цукробуряковому виробництві // Економіка АПК. – 2004. – №7. – С.130-132.
3. О.С. Заєць. Ринок цукру в Україні. – К.: Наукова думка, 1999. - С.384.